RETSMØDERAPPORT
i sag C-373/90 *

I — Faktiske omstændigheder og retsforhandlinger

A — *Sagens retlige baggrund*

a) Fællesskabsretten

1. Rådets direktiv 84/450/EØF af 10. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om vildledende reklame (EFT L 250, s. 17) opstiller i henhold til syvende betragtning objektive mindstekriterier til bedømmelse af, om en reklame er vildledende.

Ifølge artikel 2, nr. 2, forstås ved »vildledende reklame«:

»Enhver reklame, som på nogen måde, herunder dens udformning, skaber eller er egnet til at skabe et urigtigt indtryk hos de personer, den er rettet til eller når ud til, og som på grund af sin vildledende karakter kan antages at påvirke deres økonomiske adfærd, eller som af disse grunde skader eller er egnet til at skade en konkurrent.«

Direktivets artikel 3 opregner nogle faktorer, som skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om en reklame er vildledende.

Artikel 4, stk. 1, bestemmer:

»Medlemsstaterne påser, at der findes tilstrækkelige og effektive muligheder for kontrol med vildledende reklame af interesse for forbrugerne såvel som konkurrenterne og offentligheden i almindelighed.«

Direktivets artikel 6 lyder således:

»Medlemsstaterne tillægger domstolene eller de administrative myndigheder beføjelse til under civile eller administrative procedurer som omhandlet i artikel 4:

a) At kræve, at annoncøren fremlægger beviser for rigtigheden af de faktiske forhold, der gøres gældende i reklamen, såfremt et sådant krav, under hensyn til de legitime interesser hos annoncøren og enhver anden part i sagen, synes hensigtsmæssigt under hensyn til omstændighederne i det pågældende tilfælde.

* Processprog: fransk.

b) At anse sådanne faktiske forhold for urigtige, såfremt de beviser, der kræves i henhold til litra a), ikke fremlægges eller af domstolen eller den administrative myndighed skønnes utilstrækkelige.«

Endelig bestemmer direktivets artikel 7, at direktivet ikke er til hinder for, at medlemsstaterne opretholder eller vedtager bestemmelser med henblik på at sikre en mere vidtgående beskyttelse af forbrugerne.

b) Nationale retsregler

2. Artikel 44 i den franske lov nr. 73-1193 af 27. december 1973 om udvikling af handel og håndværk, den såkaldte »Royer«-lov, er ifølge underretning fra den franske regering vedtaget til gennemførelse af ovennævnte direktiv. Bestemmelsen lyder således:

»I. Enhver reklame under en hvilken som helst form er forbudt, såfremt den kan virke vildledende i kraft af falske påstande, falske oplysninger eller falsk præsentation vedrørende et eller flere af følgende forhold: eksistens, natur, sammensætning, væsentlige egenskaber, indhold af nyttige bestanddele, art, oprindelse, mængde, fremstillingsmåde og -dato, egenart, salgspris og -betingelser, for så vidt angår varer eller tjenesteydelser, som er genstand for reklamen, betingelser for deres anvendelse, resultater som kan forventes af anvendelsen, begrundelse for eller fremgangsmåde ved salget af varer eller tjenesteydelser, rækkevidden af annoncørens forpligtelser, samt producentens, forhandlernes, promotorernes eller tjenesteydernes identitet, egenskaber eller kvalifikationer.«

Den annoncør, der anvender falsk eller vildledende reklame, kan idømmes sanktioner i henhold til artikel 1 i loven af 1. august 1905 om bekæmpelse af svig, nemlig fængselsstraf på mellem tre måneder og to år og/eller en bøde på mellem 500 og 250 000 FF (artikel 44-II, stk. 9, i lov nr. 73-1193). Bøden kan fastsættes til 50% af udgifterne til den retsstridige reklame, såfremt reklamebudgettet overstiger 500 000 FF (artikel 44-II, stk. 10).

B — *Sagens baggrund*

3. Den 20. februar 1990 indgav Jean-Pierre Richard, der er bestyrelsesformand i selskabet Richard-Nissan, som borgerlig part til den ældste forundersøgelsesdommer ved Tribunal de grande instance de Bergerac en klage mod X for falsk og ulovlig reklame, jf. artikel 44 i ovennævnte lov nr. 73-1193 af 27. december 1973.

Selskabet Richard-Nissan har ifølge kontrakt eneret for det franske territorium til at importere køretøjer af mærket Nissan. Køretøjerne sælges gennem et net af autoriserede forhandlere.

Klagen retter sig mod en bilforhandler i Bergerac, som i pressen har indrykket annoncer med teksten »køb Deres fabriksnye bil til en lavere pris« efterfulgt af ordene »1 års fabriksgaranti«.

Reklamen vedrører køretøjer, som er registreret med henblik på import, som aldrig

har været i brug, og som sælges i Frankrig til lavere priser end de lokale forhandleres, fordi de belgiske basismodeller har et mindre omfattende udstyr end de i Frankrig solgte basismodeller.

C — *Det præjudicielle spørgsmål*

4. Under disse omstændigheder har forundersøgelsesdommeren ved Tribunal de grande instance de Bergerac ved skrivelse af 12. december 1990 anmodet Domstolen om en præjudiciel afgørelse af spørgsmålet, »om en sådan salgspraksis er i overensstemmelse med gældende EF-regler«.

D — *Retsforhandlinger for Domstolen*

5. Ovennævnte skrivelse er registreret på Domstolens Justitskontor den 17. december 1990.

I henhold til artikel 20 i protokollen vedrørende statutten for EØF-Domstolen er der den 2. april 1991 indgivet skriftlige indlæg af Kommissionen for De Europæiske Fællesskaber ved Xavier Lewis og Maria Condou-Durande, Kommissionens Juridiske Tjeneste, som befuldmægtigede.

På grundlag af den refererende dommers rapport og efter at have hørt generaladvokaten har Domstolen besluttet at indlede den mundtlige forhandling uden forudgående bevisoptagelse.

II — Skriftlige indlæg for Domstolen

6. *Kommissionen* har indledningsvis anført, at direktiv 84/450 har et dobbelt formål. Dels indeholder direktivet fællesskabsregler til beskyttelse af forbrugerne mod vildledende reklame, dels skal det hindre, at medlemsstaterne ved anvendelsen af deres forskellige lovgivninger på dette område kan begrænse de frie varebevægelser. Efter Kommissionens opfattelse har generaladvokat Lenz i øvrigt bekræftet dette dobbelte formål i sit forslag til afgørelse i sag 177/83, dom af 6. november 1984, Kohl (Sml. s. 3651).

Derfor skal den franske ret i henhold til nyere praksis (jf. dom af 13.11.1990, sag C-106/89, Marleasing, Sml. I, s. 4135) fortolke og anvende ovennævnte lov nr. 73-1193 af 27. december 1973 i lyset af direktiv 84/450's ovennævnte formål.

Kommissionen har anført, at selv om der tilsyneladende ikke her er tale om en grænseoverskridende reklamekampagne, vedrører den indgivne klage køretøjer, som overskrider grænsen mellem to medlemsstater. Den af bilforhandleren i Bergerac gennemførte reklame er afslutningen på et handelsforløb, som til en vis grad er beskyttet af fællesskabsretten. Kommissionen finder det derfor nødvendigt at gøre opmærksom på faren ved at anvende de nationale retsregler til gennemførelse af direktiv 84/450 på en sådan måde, at formålet med direktivet, nemlig forbrugerbeskyttelsen og de frie varebevægelser, undergraves.

Kommissionen har gjort gældende, at bilforhandlerens reklame indeholder tre elementer, som den nationale ret skal tage stilling til på grundlag af de fortolkningskriterier, der er opstillet i direktiv 84/450. I den omhandlede reklame hævdes det nemlig, at der er tale om

1) billigere biler

2) fabriksnye biler og

3) biler med fabriksgaranti.

Efter Kommissionens opfattelse skal den nationale ret således afgøre, om disse tre udsagn er falske ifølge artikel 44 i ovennævnte lov nr. 73-1193, som skal fortolkes i lyset af direktiv 84/450's ordlyd og formål.

For så vidt angår, for det første, det forhold, at bilerne er billigere, har Kommissionen anført, at ifølge direktivets artikel 3, litra a), skal den solgte bils specifikationer tages i betragtning ved afgørelsen af, om dette udsagn er falskt i henhold til ovennævnte franske lov eller vildledende i henhold til direktivets artikel 2, nr. 2. Det tilkommer derfor den nationale ret i det konkrete tilfælde at afgøre, om udsagnet er falskt eller vildledende, når henses til de bilmodeller, der udbydes til salg, samt til deres udstyr og prisen herfor, idet der ligeledes skal tages hensyn til det kendskab, den forbrugergruppe, reklamen henvender sig til, har til biler, samt til dens ønsker og forventninger.

For så vidt angår, for det andet, det forhold, at bilerne er fabriksnye, har Kommissionen henvist til, at artikel 44 i ovennævnte franske lov nr. 73-1193 indeholder et forbud mod enhver reklame, der indeholder falske udsagn bl.a. vedrørende de »væsentlige egenskaber« ved den genstand, der udbydes til salg. Ifølge Kommissionen har Frankrigs Cour de cassation, Kriminalafdelingen, i en dom af 18. april 1989 (nr. 87-82.313. P. F.) udtalt, at den egenskab, at en bil er fabriksny, er en af de væsentlige egenskaber i henhold til den franske lov af 1. august 1905 om bekæmpelse af svig. Kommissionen tilføjer, at Cour de cassation har fremhævet, at »et køretøj for at kunne betegnes som fabriksnyt dels ikke må være taget i brug, dels endnu ikke må være registreret«. Selv om denne regel er fastsat generelt og abstrakt, fastslog Cour de cassation i den følgende præmis i dommen, at kunderne ikke var blevet underrettet om denne registrering.

Kommissionen har videre anført, at artikel 3, litra a), i direktiv 84/450 derimod ikke indeholder nogen bestemmelse om de »væsentlige egenskaber« ved genstanden for en reklame. Dette er imidlertid ikke afgørende, da bestemmelserne ikke indeholder en udtømmende opregning af de omstændigheder, som skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om en reklame er vildledende.

Ifølge Kommissionen indeholder gældende fællesskabsret ikke bestemmelser vedrørende definitionen af begrebet »fabriksny bil«. Artikel 32 i Rådets sjette direktiv 77/388/EØF af 17. maj 1977 om harmonisering af medlemsstaternes lovgivning om omsætningsafgifter — Det fælles merværdiafgiftssystem: ensartet beregningsgrundlag (EFT L 145, s. 1) — omtaler ganske vist brugte gen-

stande uden dog at definere begrebet nærmere. Kommissionen har anført, at den den 3. februar 1988 forelagde Rådet et forslag til direktiv om supplering af det fælles merværdiafgiftssystem og om ændring af artikel 32 og 28 i direktiv 77/388 med det formål at indføre en særordning vedrørende brugte genstande, kunstgenstande, antikviteter og samlerobjekter. »Brugte genstande« defineres ganske kort med henblik på dette forslag som »løsøregenstande, der er brugt og kan genanvendes i den foreliggende stand eller efter reparation, herunder alle transportmidler«.

Kommissionen finder, at det i mangel af en definition på en fabriksny bil i gældende fællesskabsret tilkommer den nationale ret at afgøre, om der er givet vildledende oplysninger om en bil, der blev udbudt til salg, og om disse vildledende oplysninger kunne påvirke forbrugerens økonomiske adfærd, jf. artikel 2, nr. 2, i direktiv nr. 84/450.

Kommissionen har videre anført, at den nationale ret skal tage stilling til dette spørgsmål under hensyntagen til direktivets dobbelte formål, nemlig forbrugerbeskyttelsen og de frie varebevægelser.

Kommissionen har videre anført, at det fremgår af sagen, at Michel Boussat, der er bilforhandler og leder af autohuset Lilian-Boussat, og som er ophavsmanden til den reklame, der er genstand for hovedsagen, har forklaret, at bilerne stammer fra Belgien, hvor de er blevet registreret med henblik på import til Frankrig, og at de aldrig har været i brug.

Kommissionen tilføjer, at det således ikke blot tilkommer den nationale ret at undersøge, om denne forklaring er i overensstemmelse med sandheden, men også at afgøre, om der er givet forbrugeren vildledende oplysninger om det forhold, at de omhandlede biler aldrig har været i brug, og at de er blevet registreret med henblik på import. Spørgsmålet, om bilerne har været brugt, vedrører alene de faktiske omstændigheder. Derimod kan registreringen af bilerne i Belgien inden leveringen til den endelige forbruger i Frankrig give anledning til nogle vanskelige spørgsmål.

Kommissionen har anført, at det tilkommer den nationale ret at afgøre, om køberne af disse biler havde kendskab til registreringen i Belgien, og om registreringen ikke var blevet foretaget i købernes navn, men i en bilforhandlers eller en anden mellemmands navn. Hvis køberne ikke havde kendskab hertil, bør den nationale ret kvalificere denne registrering som et forhold, der i henhold til artikel 3, litra a), i direktiv 84/450 skal tages i betragtning ved afgørelsen af, om reklamen er vildledende.

Ifølge Kommissionen ville det nemlig eksempelvis være i strid med direktivet at betegne udsagnet om, at bilerne er fabriksnye, som vildledende, blot fordi de er blevet registreret inden leveringen til køberen alene med henblik på importen, idet registreringen er nødvendig for at gennemføre importen.

Kommissionen har anført, at medlemsstaterne ganske vist i henhold til direktivets artikel 7 kan sikre en mere vidtgående beskyttelse af forbrugerne end den i direktivet fastsatte, men det kan dog ikke med rette

hævdes, at definitionen af en fabriksny bil som en bil, der aldrig er blevet registreret, er en foranstaltning til beskyttelse af forbrugerne. Hvis denne franske regel anvendes, og der ses helt bort fra ethvert andet faktisk forhold, ville det indebære, at en bil, der er registreret alene med henblik på import, ikke i reklameøjemed kan betegnes som fabriksny og dermed attraktiv. En sådan generel og abstrakt regel kan heller ikke anses for uomgængeligt nødvendig af hensyn til især forbrugerbeskyttelse og god handelsskik, jf. Domstolens faste praksis (se navnlig dom af 20.2.1979, den såkaldte »Cassis de Dijon«-dom, sag 120/78, Rewe-Zentral, Sml. s. 649, af 26.6.1980, sag 788/79, Gilli og Andres, Sml. s. 2071, og af 7.3.1990, sag C-362/88, GB-INNO-BM, Sml. I, s. 667).

Ifølge Kommissionen skal den nationale ret undersøge, om registreringen i Belgien var nødvendig, for at en bilforhandler og annoncør som den i hovedsagen omhandlede kunne gennemføre importen. Hvis importen efter reglerne kunne gennemføres af en sådan bilforhandler uden registrering af bilen i en andens navn end den endelige forbrugers, skal den nationale ret undersøge, om registreringen forenkler importen rent administrativt eller gør den mere rentabel.

Kommissionen har her blot henvist til, at en intern fællesskabsforsendelse af en bil i henhold til artikel 39 ff. i Rådets forordning (EØF) nr. 222/77 af 13. december 1976 om fællesskabsforsendelse (EFT L 38, s. 1) ikke forudsætter, at bilen er registeret, men at der foreligger en såkaldt T2-angivelse.

Ifølge Kommissionen må det i virkeligheden antages, at hvis alene det forhold, at en ny bil er importeret fra en anden medlemsstat efter at være blevet registreret med henblik på import hindrer en parallelimportør i i reklameøjemed at nævne, at bilen er fabriksny, afskæres importøren fra at etablere og udvikle en sådan handelsvirksomhed. Med henblik herpå må bilforhandleren kunne gøre reklame for bilerne. For at gøre reklamen attraktiv er det nødvendigt at kunne anføre, at der er tale om fabriksnye biler.

Kommissionen har fremhævet, at fællesskabsretten i et vist omfang beskytter »parallel«-salg af biler. Kommissionen har således den 12. december 1984 udstedt forordning (EØF) nr. 123/85 om anvendelse af Traktatens artikel 85, stk. 3, på kategorier af salgs- og serviceaftaler vedrørende motorkøretøjer (EFT 1985 L 15, s. 16). Ifølge forordningens artikel 10, nr. 2, kan Kommissionen lade fordelen ved anvendelse af forordningen bortfalde, »når fabrikanten eller en virksomhed i salgsnettet til stadighed eller systematisk... gør det vanskeligt for endelige forbrugere... at skaffe sig aftalevarer eller tilsvarende varer inden for fællesmarkedet og at få ydet service på sådanne varer«.

I meddelelsen vedrørende denne forordning (EFT 1985 C 17, s. 4) har Kommissionen givet en række eksempler på ulovlige hindringer, herunder: fabrikanterne eller deres importører nægter at medvirke ved indregistrering af motorkøretøjer, som europæiske forbrugere har indført fra andre medlemsstater; unormalt lange leveringsfrister.

Hvis den nationale ret skønner, at anvendelsen af den generelle og abstrakte regel, hvorefter en fabriksny bil er en bil, som aldrig er blevet registreret, i den foreliggende sag tvinger til at konkludere, at den pågældende reklame er vildledende og derfor skal forbydes, hvilket fører til, at der direkte eller indirekte lægges hindringer i vejen for de frie varebevægelser, skal den nationale ret undlade at anvende den nationale regel. Det kan naturligvis kun ske, såfremt retten ikke på grund af andre forhold i den pågældende sag kan fastslå, at der er tale om vildledende reklame i betydningen i artikel 2 og 3 i direktiv 84/450.

For så vidt angår, for det tredje og sidste, spørgsmålet om, hvorvidt den solgte bil er omfattet af fabriksgaranti, har Kommissionen gjort gældende, at en importeret bil i importlandet må være omfattet af den af fabrikanten ydede garanti. Varigheden af denne garanti afhænger af de kontraktbestemmelser, der gælder i importlandet. I ovennævnte meddelelse vedrørende forordning nr. 123/85 nævner Kommissionen blandt eksemplerne på ulovlige hindringer det tilfælde, at forhandlere nægter at udføre arbejde, der er omfattet af garantien, på motorkøretøjer, som de ikke selv har solgt, og som er indført fra andre medlemsstater.

Kommissionen foreslår derfor Domstolen at besvare det forelagte spørgsmål således:

»1) Den nationale ret, som behandler en sag på et område, der er omfattet af Rådets direktiv 84/450/EØF af 10. september 1984 om indbyrdes tilnærmelse af medlemsstaternes love og administrative bestemmelser om vildledende reklame, skal anvende de nationale retsregler i lyset af direktivets ordlyd og formål med henblik på at beskytte forbrugerne mod vildledende reklame.

2) Artikel 2 og 3 i direktiv 84/450 skal fortolkes således, at den nationale ret under hensyntagen til de foreliggende omstændigheder skal undersøge, om den pågældende reklame objektivt set kan vildlede den forbrugergruppe, som reklamen henvender sig til, påvirke dens adfærd eller skade en konkurrent.

3) Artikel 2 og 3 i direktiv 84/450 skal også fortolkes således, at den nationale ret skal undlade at anvende en generel og abstrakt national regel, hvorefter det er forbudt i reklameøjemed at anføre, at en bil er fabriksny, såfremt den allerede er blevet registreret alene med henblik på import — og der ikke ellers foreligger vildledende oplysninger i direktivets forstand — når et sådant forbud direkte eller indirekte kan påvirke de frie varebevægelser.«

III — Mundtlige forhandlinger

7. Den borgerlige part i hovedsagen, *Jean-Pierre Richard*, som ikke havde indgivet skriftlige indlæg, har under de mundtlige forhandlinger for så vidt angår, for det første, bilernes lave pris, gjort gældende, at man kun kan sammenligne priserne, såfremt varerne er sammenlignelige, hvilket ikke er

tilfældet i den foreliggende sag. De biler, der i Frankrig købes af de franske forbrugere efter at være importeret af selskabet Richard-Nissan, er biler med fuldt udstyr, mens de af bilforhandleren i Bergerac og de andre parallelimportører importerede biler er skrabede modeller uden udstyr. Følgelig er en reklame som den her omhandlede, som nævner bilernes lavere pris, ifølge Richard vildledende, idet forbrugerne, når de henvender sig til en parallelimportør, tror, at de køber bilen på samme betingelser, som når de køber den af en autoriseret forhandler.

For så vidt angår, for det andet, det forhold, at bilen er fabriksny, har Richard under henvisning til Frankrigs Cour de cassation's ovennævnte praksis anført, at Cour de cassation ikke anså sådanne biler for nye, idet en bil, der i Frankrig importeres af en parallelimportør, ikke registreres som en ny bil, og der derfor ikke ved videresalg af den pågældende bil rent administrativt er tale om en ny bil, men om en brugt bil.

Hvad for det tredje og sidste angår fabriksgarantien, har Richard under retsmødet forklaret, at parallelimportørerne over for den potentielle køber foregiver, at de selv yder denne garanti, mens det i virkeligheden ikke er dem, der reparerer bilerne, såfremt der opstår vanskeligheder. I så fald må køberne henvende sig til det officielle forhandlernet. Richard har tilføjet, at hvis parallelimportørerne foretager noget ved en bil, selv om de ikke er autoriserede forhandlere, mister kunden garantien.

G. C. Rodríguez Iglesias
Refererende dommer